Articol I. ISARLÂK
Dunărea împărătească
O înlănţuie, s-o crească
Lance sau catarg s-o urce
În durata lumii turce.
— NASTRATIN HOGEA LA ISARLÂK
Secţiune 1.01 Lui Al. R
Ţara veghea turcită. Pierea o dup-amiază
Schimbată-n apa multă a ierbii ce-nviază.
Când, greu şi drept, pe sceptrul de pai mărunt la fir
Gândacul serii urcă ghiocul de porfir.
Cer plin de rodul toamnei îmi flutura – tartane
Tot vioriul umed al prunelor gâtlane:
Grădină îmi sta cerul; far munţii – parmalâk.
Un drum băteam, aproape de alba Isarlîk.
Cu ziduri forfecate, sucite minarete
Şi slujitori cu ochii rotunzi ca de erete
Şi, asmuţit câmpiei, un fluviu leşios;
În gânduri încărcate, când căutam pe jos
Argintul unei scule de preţ, atunci picată:
Cuţit lucrat, vreo piatră în scump metal legată
Greu cearcăn de cadână topit la un bairam;
Nici eu nu mai ştiu astăzi ce lucruri căutam.
Încolăcite ceasuri! Cu voi, nu luai aminte
Cum, pe răsfrânta buză a mătcii, dinainte.
O spornică mulţime se tencuia-n pereţi.
Veneau de toată mâna: prostime, târgoveţi.
Dervişi cu fata suptă de veghi, aduşi de şale
Pierduţi între pufoase şi falnice paşale.
Iar ochii tuturor a călătoreau afund…
Căci, răsărind prin ceaţă şi călărind pe fund.
La dunga unde cerul cu apele îngână.
Aci săltat din cornuri, aci lăsând pe-o rână.
Se războia cu valul un preaciudat caic:
Nici vâsle şi nici pânze; catargul, mult prea mic;
Dar jos, pe lunga sfoară, cusute între ele.
Uscau la vânt şi soare tot felul de obiele.

Pulpane de caftane ori tururi de nădragi;
Şi, prin cârpeli pestriţe şi printre cute vagi.
Un vânt umfla bulboane dănţuitoare încă.
Ce ruginiri de ape trezite şi ce brâncă
Lăsară fierul rânced şi lemnul buretos?
În loc de aur, pieptul acelui trist Argos
Ducea o lână verde, de alge năclăite.
Pe când la pupă, trase – edec ca nişte vite
Cu ţeastă nămoloasă şi cornuleţe mii.
Treceau în brazda undei şirag de răgălii.
Sub vântul drept, caicul juca tot mai aproape.
Atunci, cu ochi de seară şi-abia deschise pleoape
(Căci, grei de-ngândurare, nămeţi mă năpădeau).
Cu ochi ce cheamă somnul din goluri şi îl beau.
Îmi desluşii deasupra, înghemuit pe-o bârnă.
Un turc smolit de foame şi chin, cu fata cârnă.
Cu mâinile şi gura aduse la genunchi.
Trei petece răzleţe i se ţineau de trunchi.
Când vasul fără nume trecu prin dreptul nostru
Un fund de vad îi prinse şi pântecul, şi rostru.
Cutreierată, apa jur-împrejur undi…
Şi glăsui un paşe într-astfel: – Efendi.
Corăbier şi oaspe în porturile mele.
Primeşte-aceste daruri şi-aceste temenele:
La nava ta se cade pe brânci ca să mă-nchin.
Că bănuiam caicul lui Hogea Nastratin.
Un zvon ne tulburase. Ziceau: a închis supt ape
Răsfăţul ce nici marea turcească nu-l încape.
Şi uşuratul Hoge, mereu soitariu.
Încheie-acum Bosforul cel limpede-n sicriu
Cu mâlul giulgi.
— Eu, unul, n-am vrut să cred. Şi iată
Luceşti în bucuria cetăţii înviată!
Dar ne mâhneşti c-o faţă prea tristă; hai, curând
Nu sta pe punte, coabe cu pântecul flămând!
Noi ţi-am adus năutul dorit, şi sumedenii
De roşcove uscate şi tăvi cu mirodenii.
— Coboară, iscusite bărbat, şi ia din plin.

Dulceagul glas al paşii muri prin seară lin.
Cum niciun stâlp ori sfoară nu tremura pe punte
În gândurile toate, soseau ninsori mărunte
Şi unsuroase linişti se tescuiau sub cer.
Şi desluşit, cu plânsul unui tăiş de fier
În împletiri de sârmă intrat să le deşire.
O frângere de gheţuri, prin creştete, prin şire.
Prin toată roata gloatei ciulite, răscoli.
Pic lângă pic, smalţ negru, pe barba Lui slei
Un sânge scurt, ca două mustăţi adăugite.
Vii, vecinici, din gingia prăselelor cumplite
Albiră dinţii-n pulpă intraţi ca un inel.
Sfânt trup şi hrană sieşi, Hagi rupea din el.
*
La Isarlîk, cea albă de lespezi, gloata suie.
Dar greii paşi prin ierburi şi stuh se-împleticesc.
În ochi, din lâncezi ape, cum pâlpâie gălbuie
Articol II. Şi uleioasă, dâra caicului turcesc!
(a)
(b)
(c) * DOMNIŞOARA HUS
Surorii noastre mai mari.
Roabe aceleiaşi zodii.
Preaturburatei Pena Corcoduşa.
a) Ceas de seară b) Prezentare c) Vaduri şi alaiuri d) Cuvinte de îmbărbătare e) Aur netemporal f) Chemarea mosorului a)
Cheagul alb, lăsat din seară.
Dintre limpezimi crescut.
Cu aripa ca un scut
Abia dus la subţioară.
Cel cu plisc întors de ceară roşie
Încovrigat.
Peste inimi
Către seară
Atârnat:
Chipul, coabe.
S-a-îmbuibat în seara grasă
Ca într-o baniţă cu boabe

Şi-a zburat.
S-a-îmbuibat
Ceasul rău.
Şi s-a dus
Ceasul tău.
Domniţă Hus!
b)
Este Domnişoara Hus.
(Carnaksi! Maşala!)
Cu picioare ca pe fus.
Largi şalvari
Undeva.
Pentru ea cinci feciori
Pricopsiţi (ah! beizadele).
Au tăiat cinci alţi feciori
Ce-i făceau la bezele.
Şi-au danţat cinci feciori
Pricopsiţi, la ştreangul furcii;
Ea danţa
Hacana
Cu muscalii şi cu turcii;
Paşi agale
Cu paşale.
Paşi bătuţi
Cu arnăuţi.
Sprinteni, spornici.
Cu polcovnici
De tot sprinteni.
De tot sus.
De strigau, pierduţi, ibovnici:
— Işala, domniţă Hus!
c)
S-a-mbuibat
Şi s-a dus
Ceasul rău.
Ceasul tău, Domniţă Hus!
Zvelt acum.
Taie-ţi drum…

Undă, undelemn călâi
Vântul lunecă, înmoaie.
— Haide, saltă-ţi din călcâi
Pintenii, toţi câinii droaie.
Şi la drum, pe uliţi mici.
Lângă gropi, printre căsoaie.
Când prin ghimpi, când prin urzici.
Iederă de zdrenţe, soare.
Mână tot către Apus!
El te schimbă-n humă verde.
El milos de lin şi-a pus
Mâna-i verde
Articol III. Să-ţi dezmierde
Şi grumajii tăi umflaţi
(Ca şerpi tari, cocliţi de bale.
Mai cocliţi ca şerpii fraţi
Din fântâni municipale)
Şi picioarele în coji.
Numai noduri, numai dâre.
Unde ani şi ger, răboj
Încrustară: cu satâre!
d)
Sună noaptea, fund de tuci.
Tu ajungi, încaleci zidul.
Scoţi din traistă trei lăptuci.
Pâinea oacheşe, ca blidul.
Peste mlăştini somnul spulberi.
Duhul mlăştinii adie.
Un oraş se-ngroapă-n pulberi
Depărtat, ca de hârtie.
Şi tu plângi că Cel-de-Sus
N-are grijă de sărace.
Că ţi-e trupul frânt, răpus:
Nu a nimeni să-l îmbrace.
Lacrimi mari îţi prind de gât
Lungi zorzoane de nebună.
Lasă, nu mai plânge-atât.
Şterge-ţi ochii, te îmbună.

Uite colo: stele ies
Ca vărsatul şi pojarul.
În răsad aprins şi des.
Înţesat e Pălimarul;
Uite, cerul a mişcat!
Plecăciuni îţi face ţie.
Fruntea cerul ţi-a-nchinat
Ameţit ca de belie;
Cercuiţii – ochii tăi
Gem ca pietre-n tăvăluge.
Pe când guri de gol, în Văi
Înstelate, sus, îi suge.
e)
Hăt la cel
Vânăt cer
Împăcat la sori de ger.
Unde visul lumii ninge.
Unde sparge şi se stinge.
Sub târzii vegheri de smalţ.
Orice salt îndrăznit:
Falsă minge
Ori sec fulger
De hanger
Repezit;
Prin Târziu şi înalt
În plictisul şi căscatul lung al râpelor de smalţ.
Hai în zbor de şoarec sur
La ăl ciur
Des şi rar
Clătinat la râul nopţii
De ţiganul Aurar.
Ciuruitul prapur sur
Ce-n azur străvechi întinge
Îngălatul de azur:
Rupta lumilor meninge!
Pân' la el, Uşurel.
Pe arc tors fără cusur.
Îndoieşte şi întinde

Zborul tău de şoarec sur…
Şi cu pumnul dus mosor
Pân' la sita din tărie.
Treieră şuierător
Spart descântec din fetie!
f)
Buhuhu la luna şuie.
Pe gutuie să mi-l suie.
Ori de-o fi pe rodie:
Buhuhu la Zodie.
Uhu, Scorpiei surate.
Să-l întoarcă d-a-ndărate.
Să nu-i rupă vreun picior
Câine on Săgetător!
— Ai văzut? Muri o stea.
Ca o Zmieură mustea;
Stea turtită, în hăuri suptă.
Adu-mi-l pe-o coadă ruptă.
Ruptă şi de lingură.
Să colinde singură
Toate vămile pustii
Unde fierb, la pirostrii.
În ceaun cu apă vie.
Nărăviţii la curvie;
În zemi acre şi amare
Câţi au râs de fată mare;
În grăsime şi colastră.
Câţi smintiră vreo nevastă.
Buhuhu, uhu, de zor
Şi-îne-o dată, prin mosor.
Doar i-o da mai mult îndemn
Coadei lingurii de lemn
(Lemn de leac)
Doar l-o-ntoarce berbeleac.
Doar l-o duce vălătuc
Pe ibovnicul uituc!
Fluturai la vânt făină.
Zloată se porni, haină;

Aruncai şi cu păsat.
Pâclă deasă s-a lăsat;
Presărai atunci mălai.
Şi tot cerul îl spălai.
Doar pe plai
Cât un scai
Mai juca un nour mic
Zgribulit şi de nimic;
Luai din sân tărâţe coapte!
Şi tot norul, jos, în noapte.
Ca o gâlcă obrinti.
În ţărână se trânti.
Înflori, crăpă în şapte
Nori la fel:
De sub nori şi câmpuri – El.
Subţirel.
Văruit în alb de lapte.
Strigoi.
Rupt din veacul de apoi.
Vrej de şoapte.
Din bici ud şi din ţăpoi
Hăituit de Miaza Noapte.
(a) * ISARLÂC
Secţiune 3.02 Pentru mai dreapta cinstire a lumii lui Anton Pann
La vreo Dunăre turcească.
Pe şes veşted, cu tutun.
La mijloc de Rău şi Bun.
Pân’ la cer frângându-şi treapta.
Trebuie să înflorească:
Alba.
Dreapta
Isarlîk!
Ruptă din coastă de soare!
Cu glas galeş, de unsoare.
Ce te-ajunge-aşa de lin.
Când un sfânt de muezin
Fâlfâie, înalt, o rugă
Pe fuişor, la ziua-n fugă…

*

— Isarlîk, inima mea.
Dată-n alb, ca o raia
Într-o zi cu var şi ciumă.
Cuib de piatră şi legumă
Raiul meu, rămâi aşa!
Fii un târg temut, hilar
Şi balcan – peninsular…
La fundul mării de aer
Toarce gâtul ca un caier.
În patrusprezece furci.
La raiele; rar, la turci!
Bată, într-un singur vin:
Hazul Hogii Nastratin.
Colo, cu doniţi în spate.
Asinii de la cetate.
Gâzii, printre fete mari.
Simigii şi gogoşari.
Guri cască când Nastratin
La jar alb topeşte în
Vinde-n leasă de copoi
Căţei iuţi de usturoi.
Joacă şi-n cazane sună.
Când cadâna curge-n Lună.

*

Deschideţi-vă, porţi mari!
Marfă-aduc, pe doi măgari.
Ca să vând acelor case
Pulberi, de pe lună rase.
Şi-alte poleieli frumoase;
Pietre ca apa de grele.
Ce fireturi, ce inele.
Opinci pentru hagealâc
Deschide-te, Isarlîk!
Să-ţi fiu printre foi, un mugur.
S-aud multe, să mă bucur
La răstimpuri, când Kemal.
Pe Bosfor, la celălalt mal.

Din zecime în zecime.
Taie-n Asia grecime;
Când noi, a Turciei floare.
Într-o slavă stătătoare
Dăm cu sâc
Din Isarlîk!
(a) * IN MEMORIAM
Stihuri pentru pomenirea unui câine nemţesc.
(e drept dăruit autorului de un prieten franc).
Crescut însă la Isarlâc
Primăvară belalie
Cu nopţi reci de echinox.
Vii şi treci
Şi-nvii, stafie.
Pe răpusul câine Fox!
Fox frumos
Cu dinţi oţele
Şi preţ mare
La căţele.
Fox nebun
Scurt de coadă
Fuge-n lume.
Se înnoadă!
Primăvară belalie.
Insomnii de echinox.
Diminetţi, lăsaţi să vie
Cum venea, băiatul Fox:
Capul, cafeniu pătat.
Cu miros de dimineaţă.
De zăvozii mari din piaţă
În trei locuri sângerat.
Îl lipeşte de macat.
Ochii-ntoarce, a mirare.
Din piept mare:
Ce lătrat!
Pomi golaşi şi zori de roşuri!
(E aprilie, nu mai)
Forfotă de fulgi pe coşuri.

În cuib fraged: Cir-li-lai.
— Fox al meu, îţi place, hai?
Cir-li-lai, cir-li-lai.
Precum stropi de apă rece
În copaie când te lai;
Vir-o-con-go-eo-lig.
Oase-nchise-afară-n frig
Lir-liu-gean, lir-liu-gean.
Ca trei pietre date dura
Pe dulci lespezi de mărgean.
Te-ai sculat cu noaptea-n cap.
O să-ţi dea colgiul hap.
Fox cu ochii-ntorşi cu albul.
Fix cu ochii la harap!
Sus în pat
Haide – zup!
Adă botul
Să ţi-l pup.
La ureche-apoi să-l pui.
Să zici iute ce-ai să-mi spui.
Vrei să batem lunci, păduri?
Ori eşti poate în călduri
Şi-ai venit să-ţi caut fată
Tot ca ţine de pătată:
Nunul vinovat să-ţi fiu.
Să-mi vând sufletul de viu!
Nu mă bag să caut fată.
Că a treabă mult spurcată
Şi cădem în postul mare
Şi-am căinţele amare.
Dar nu-ţi arde de păduri
Şi mai va până-n călduri.
Văd acum ce sta să zică
Botul tău. Ştii vreo pisică!
Şi ţii minte că mi-e dragă.
Miorlăita, care-şi bagă
Prin cămări, prin aşternuturi.
Ochi-pucioasă, de te scuturi:

Dracu-aducător de boli.
Cald inel, cu blană moale
Şi cu prefăcut răsuflet
Ca păcatele din suflet!
Stai un pic.
Că mă ridic
Şi-i venim acum de hac!
Lasă numai să mă-mbrac
Şi-ţi ajut să urci în pom.
Câine vorbitor şi om.
S-o dăm jos din pom şi cracă.
Apoi – tava
Şi-n tărbacă.
De trei ori de capul scării
Să-i frângem şira spinării!
Nalt, curat sub corn de rai.
Dezlega-vom: cir-li-lai.
Cir-li-lai
Precum stropi de apă rece
În copaie când te lai;
Vir-o-con-go-eo-lig.
Oase-nchise-afară-n frig;
Lir-liu-Bean, lir-liu-Bean.
Râs al pietrelor de-a dura
Pe trei trepte de mărgean!
(b) * ÎNCHEIERE
Stinsă liniştirea noastră (şi aleasă).
Isarlîk încinsă, Isarlîk mireasă!
Dovediţii, mie, doisprezece turci
Între poleite pietre să mi-i culci:
Inima – raiaua, osul feţii spân.
Ţeasta, nervii torşi în barbă de stăpân.
Clatină-i la Ciprul Negru, în albeaţă
De sonoră vale într-o dimineaţă!
Vis ai Dreptei Simple! Poate, geometria
Săbiilor trase la Alexandria.
Libere, sub ochiul de senin oţel.
În neclătinatul idol El Gahel.

Inegală creastă, suliţată cegă.
Lame limpezi duse-n ţara lui norvegă!
Răcoriţi ca scutii zonele de aer.
Răsfiraţi cetatea norilor în caier.
Eu, sub piatra turcă, luat de Isarlîk.
La o albă apă intru – bâldâbâc.
Fie să-mi clipească vecinice, abstracte.
Din culoarea minţii, ca din prea vechi acte.
Eptagon cu vârfuri stelelor la fel.
Şapte semne, puse ciclic: